

Neljapäev
3.04

 mUBA
klassika

TRILOOGIA

MUBA
sümfooniaorkester

Karoliina

Kuppart
VIUL

Valle-Rasmus

Roots

SOLOS

DIRIGENT

MUBA
Suur saal
Algus kell
18.00

Solist KAROLIINA KUPPART viiul
Tallinna Muusika- ja Balletikooli sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Eva Ausmees
Dirigent VALLE-RASMUS ROOTS

Eduard Oja (1905–1950)

„Aja triloogia“ ~7'

„Elu“

„Igavik“

„Tänapäev“

Henri Vieuxtemps (1820–1881)

Viiulikontsert nr 5 a-moll, op. 37 ~20'

Allegro non troppo

Adagio

Allegro con fuoco

vaheae

Antonín Dvořák (1841–1904)

Sümfoonia nr 8 G-duur, op. 88 ~40'

Allegro con brio

Adagio

Allegretto grazioso – Molto vivace

Allegro, ma non troppo

EDUARD OJA (1905–1950) tegutses helilooja, muusikakriitiku, koorijuhi ja pedagoogina ning oli oma aja muusikaelus üks uuendusmeelsemaid ja isikupäraseima helikeelega loojaid. Tema loomingunimekirja kuulub kaalukaid teoseid, mida võib pidada eesti muusika tippteosteks ja mis ei ole kaotanud värskust ka kaasajal.

Oma muusikaõpinguid alustas Oja Tartu Kõrgemas Muusikakoolis viiuli erialal, millele hiljem lisandus ka Heino Elleri kompositsiooniklass. Muusikaõpingute kõrval tegeles Oja aktiivselt ka koorijuhtimisega, kogudes kuulsust nii Tartu Naistlaulu Seltsi Naiskooriga kui ka Tartu Helikunsti Seltsi Segakoori dirigendina. Pärast muusikakooli lõpetamist töötas Oja Tartu Draamateatri stuudio muusikajuhatajana, oli muusikakriitik „Postimehes“ ja kirjutas arvustusi ka teistele muusikaväljaannetele.

Oja looming ei ole kuigi mahukas, mitmed teosed on aja jooksul hävinud või on helilooja need ise hävitanud. Teadaolevatest teostes valdav osa on aga ülimalt omanäoline ja väärtuslik. Me tunneme temalt sümfoonilisi lühiteoseid, kammermuusikat, solo- ja koorilaule. Oja helikeel on äärmiselt uuenduslik: helilooja katsetas kunstlikult konstrueeritud helilaadidega, tema muusika on väga fantaasiarikas, leidlik ning eriliselt sugestiivsete kujunditega. Dirigent Olav Roots on helilooja kohta öelnud järgmist: „Tema meloodia haarav ekspressiivsus, harmooniate käre valjus ühes rütmi teravusega avalduvad sellise sisemise jõuga, mis on võimeline veenma ja sunnib kaasa elama.“

„Aja triloogia“

Teos on algselt loodud 1934. aastal tšellole ja klaverile ning duona palju populaarsust kogunud. Orkestriversioon valmis 1936. aastal ja maailma esiettekanne toimus Tartu Kõrgema Muusikakooli 10. aastapäeva kontsertaktusel Vanemuises detsembris 1937.

Teose kolm osa jutustavad loo justkui elu kulgemisest. Esimene osa „Elu“ algab õrnalt ja helgelt, mida võib võrrelda lapsepõlvega. Kuid sellele järgnevad tõsisemad elukatsumused ja isegi traagika. Teine osa „Igavik“ on mõtlik ja kaugusesse liikuv. Kogu teekonda saadab korduv d-noot, mis on kui muusikaline kinnismõte igaviku teekonnal. „Tänapäev“ on lustlik ja oma karakterilt ilmselt ka tolle aja konteksti piiludes veidi ühiskonda pilkav. Osad kuulajad võivad siin ära tunda tantsulisust, kuid tänapäeva mõistes ka pidevat kiirustamist.

HENRI VIEUXTEMPS (1820–1881) oli Belgia helilooja, viiuldaja ja pedagoog, kelle loominguga panus viiulirepertuaari arengule on olnud oluline. Brüsselis tegutseva Charles de Bérioti juures alustas 9-aastane Henri ametlikke viiuliõpinguid. Harmooniaalased teadmised omandas Simon Sechteri käe all Viinis ning kompositsiooni õpetas talle Pariisis lühikest aega Anton Reicha.

Tema erakordselt täpset ja virtuoosset mängustiili püüti palju jäljendada ning loomingust enim teatud viiulikontsertides peegeldubki helilooja enda tehniline võimekus. Ühel kontsertreisil Saksamaal jäi 14-aastase esinemine silma Louis Spohrile ja Robert Schumannile, kes võrdlesid noorukit Niccolò Paganiniga. Peale esitust kirjutas Schumann järgmise kommentaari: „Henri'd kuulates võib igaüks julgelt silmad sulgeda, Tema mäng on justkui lill, mis on samal ajal lõhnav kui ka särav.“ Vene tsaar Nikolai I õukonnamuusiku ja keiserliku teatri solistina avaldas ta märkimisväärsed mõju vene viiulimängule (1846–1851). 1871. aastal naasis helilooja Brüsselisse, et asuda Kuningliku Konservatooriumi professoriks, kus tema silmapaistvaimaks õpilaseks sai Eugène Ysaÿe. Professorina suutis Vieuxtemps õpetada vaid paar aastat, kuni oli tervise halvenemise pärast sunnitud ametikohalt lahkuma.

Helilooja kõige tuntumad teosed on tema virtuoossed ja suurejoonelised seitse viiulikontserti, millest täna kõlab viies – tuntud ka kui André Grétry ooperi järgi nimetatud „Grétry“ viiulikontsert. Lisaks kontsertidele kirjutas ta palju kammermuusikat, sh kvartette ja duette. Tema muusikas leidub selgeid viiteid ka klassikalisele helikeelele, kuid Vieuxtemps kasutas oma loomingus kahte stiili põimitult. Tema teosed olid ja on endiselt hinnatud mängijate seas, kellel avaneb nende esitamisel võimalus näidata oma virtuoossust.

Viiulikontsert nr 5 a-moll, op. 37 on romantiline teos, mis valmis Belgia viiuldaja ja helilooja Hubert Léonardi tellimusel Brüsseli konservatooriumi konkursi jaoks. Tehniliselt väga nõudlikuks peetud kontsert koosnes algselt vaid kadentsiga ühendatud esimesest osast ja finaalist, kuid hiljem lisas Vieuxtemps ka vormilise tasakaalu ja väljendusrikkuse huvides teise osa – *Adagio*. Kontsert on mängitud (sarnaselt Felix Mendelssohni e-moll op. 64 viiulikontsertiga) tunnetuslikult ühe osana ja ilma pausideta.

I osa *Allegro non troppo* algab orkestri sissejuhatusega. Solist liitub toetava orkestriga dialoogi ning avaldub iseloomulik tempokas virtuoossus ja emotsionaalsus. Kuuleme stiililist seost klassikalise ja romantilise vahel, olles jõuline ja võimas, kuid vahepeal ka väga lüüriline. Osa lõpus kõlab kadents, mis juhatab sisse teise osa rahulikku algusesse.

II osa *Adagio*. Orkester ühendab paari taktiga esimese osa teise osaga. Siin kuuleme solistilt ooperlikku soolopartiid, mida saadab orkestrilt kerge *piccato*. Teema pärineb André Grétry ooperi „Lucile“ aariast. Teema on lüüriline ja voolav, täis tundeliselt õrnu meloodiaid ja vastastikuseid teemasid orkestriga.

III osa *Allegro con fuoco* meenutab pigem bravuurset koodat kui osa, kuid selles tunneme ära esimeses osas kõlanud viisid. Tempokas, jõuline ja ärev teemastik kiirustab teose võidukale lõpule.

ANTONÍN DVOŘÁK (1841–1904) oli Tšehhi romantiline helilooja. Ta õppis Prahast ja pärast lõpetamist asus tööle violarühma kontsertmeistrina. Orkestris sai ta mängida paljude tšehhi heliloojate, sealhulgas Bedřich Smetana, uute teoste esmaettekandeid. 1873. aastal abiellus ta Anna Čermákovága. Et pere ära elatada, pidi Dvořák töötama mitmetel vähetasustatud positsioonidel – oma mälestustes on helilooja öelnud, et abielu algusaastatel oli tal mitmeid kordi kiusatus varastada leiba, et tema pere söönud saaks.

Läbimurre saabus aastal 1878 tänu Johannes Brahmsile, kes soovitas teda Simrocki kirjastusele. Avaldati Dvořáki kogu „Moraavia kaja“, mis on inspireeritud rahvatantsudest. Veelgi edukamaks osutusid „Slaavi tantsud“, mille Dvořák kirjutas 1878. aasta alguses ja orkestreeris samal aastal. Teose esitused Euroopas ja Ameerikas tõid talle rahvusvahelise tuntuse ning kindlustasid majandusliku olukorra.

Dvořáki põhiliseks kodupaigaks jäi Praha, ent aastatel 1892–1895 töötas ja elas ta Ameerika Ühendriikides, olles kompositsiooniõpetaja ning muusikajuht Riiklikus Muusikakonservatooriumis. Dvořáki kuulsusele aitas kaasa „end ise üles töötanud“ mehe kuvand, kes oma ande, raske töö ja vankumatu sihikindlusega ületas vaesuse ja madala sotsiaalse positsiooni ning sai üle maailma imetletud heliloojaks.

Tema helikeelt võib pidada jõuliseks, atraktiivseks ja emotsionaalselt väljendusrikkaks ning tema meloodiad on meeldejäädavad ja selged. Dvořák ammutas inspiratsiooni Böömi rahvamuusikast ning tema teosteski on sageli tunda rahvaviiside mõju. Helilooja teosed, eriti varasemad, on selgelt Beethoveni ja Schuberti kui ka Wagneri ning Liszti mõjutustega. Tema looming hõlmab peaaegu kõiki žanre, ulatudes lühikestest klaveripaladest ooperiteni. Oma elu jooksul jõudis ta komponeerida üheksa sümfooniat. Tema sümfooniates on ühendatud rikkad meloodiad, elavad rütmid ning värvikas orkestreering, mis kõik peegeldavad rahvamuusika mõju ning hilisromantismi emotsionaalset sügavust.

Sümfoonia nr 8 G-duur, op. 88 on kirjutatud 1889. aasta suvel, kui Dvořák viibis peamiselt oma suvekodus Vysokas. Kodune keskkond, kus helilooja sümfooniat komponeeris, peegeldub ka selle meeolus – teos õhkab elurõõmu ning on kuulda autori armastust kodumaa rahvaviiside vastu. Karakterilt on sümfoonia mitmekülgne, sisaldades erinevaid pastoraalseid kõlapilte, marsilikkust ja tantsulikkust, kuid ei puudu ka dramaatilisus. Teose esiettekanne toimus 2. veebruaril 1890. aastal helilooja enda juhatamisel Praha Rudolfinumi kontserdimajas.

Teos algab tšellodel kostva melanhoolse sissejuhatusega, mis hiljem naaseb enne ja pärast töötlust. Esimene osa *Allegro con brio* on tulvil erinevaid karaktereid, millest paljud on seotud Tšehhi rahvaviisidega. Teine osa *Adagio*

on ilmselt Dvořáki sümfoonilise loomingu kõige varieeruvam aeglane osa. Helilooja töötleb osa alguses kostvat teemat loovalt terve ülejäänud osa vältel. Kolmas osa *Allegretto grazioso – Molto vivace* on melanhoolne ning valsilik. Keskel on kuulda sarnasust Dvořáki koomilisele ooperile „Kangekaelsed armastajad“, mis on kirjutatud 15 aastat varem. Trompeti fanfaar kuulutab sümfoonia finaali *Allegro, ma non troppo* avatuks. Sellele järgneb laulev tšellode teema, mis areneb ja viib sümfoonia vähehaaval kiirenedes joviaalse lõpuni.

Triine Ehala, Mio Iida, Jessica Marie Elken, Maria-Helena Saar (XI klass)
õp Sandra Kalmann

KAROLIINA KUPPART (2007) alustas viiuliõpingutega kuueaastaselt õpetaja Tereza Šmerlingu käe all ja jätkas hiljem VHK Muusikakoolis. Sellest aastast alates õpib Karoliina Tallinna Muusika- ja Balletikooli XI klassis Kristina Kriidi ja prof Mari Tampere-Bezrodny juhendamisel. Lisaks õpib Karoliina alates 2020. aastast ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Noorteakadeemias. Karoliinal on olnud võimalus esineda paljudes välisriikides nii sooloartistina kui ansambel „Võlukeeled“ trio koosseisus. Aastate jooksul on Karoliina saavutanud edu mitmetel rahvusvahelistel konkurssidel ning võtnud osa mainekatest meistrikursustest. Viiulisolistina on Karoliinal avanenud võimalus esineda koos Leedu Riikliku Sümfooniaorkestriga, samuti ERSO kammeransambli ja Tallinna Kammerorkestriga.

© Diana Unt Photography

VALLE-RASMUS ROOTS (1994) on tšellist ja dirigent. Ta alustas tšelloõpinguid Mart Laasi tšelloklassis 2001. aastal Tallinna Muusikakeskkoolis, mille lõpetas 2013. aastal. 2017. aastal lõpetas ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia bakalaureuseõppe. Magistrikraadi tšello erialal omandas ta 2020. aastal (juhendaja prof Henry-David Varema). 2022. aastal omandas Roots magistrikraadi orkestri-dirigeerimise erialal (juhendaja prof Paul Mägi). Käesoleval ajal jätkab ta EMTAs doktorant-noorenteadurina prof Arvo Volmeri juhendamisel. Roots on ERASMUS+ üliõpilasvahetusprogrammi raames õppinud Berliinis, Universität der Künste prof Wolfgang Böttcheri tšelloklassis ning Sibelius Akadeemias Helsingis prof Marko Ylöneni tšelloklassis. Roots on

osutunud edukaks osavõtjaks mitmel konkurssidel. Ta pälvis I preemia Balti keelpillimängijate konkursil 2018. aasta detsembris Leedus, Vilniuses. Ta on Yamaha stipendiumikonkursi võitja (2016). Roots on juhatanud mitmeid orkestreid, ta on Orkestri Helikunst asutaja ja dirigent ning teinud koostööd selliste solistidega, nagu Marcel Johannes Kits, Katariina Maria Kits, Sten Lassmann, Karis Trass, Hans Christian Aavik, Tähe-Lee Liiv, Elina Netšajeva jt. Ta on tšellistina soleerinud Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri, Tallinna Kammerorkestri, Pärnu Linnaorkestri, Baden-Badeni Filharmonia orkestri, EMTA sümfooniaorkestri ees, dirigentideks Jüri Alperden, Arvo Volmer, Paul Mägi, Risto Joost, Mikk Murdvee, Kaspar Mänd jt. Roots on olnud Eesti heliloojate Märk-Matis Lille ja Age Veeroosi teoste tšellole ja orkestrile esmaettekandjaks. Valle-Rasmus Roots on osalenud mitmel kursustel ja meistrkursustel väljapaistvate tšellistide juhendamisel (nt David Geringas, Wolfgang Böttcher, Marko Ylönen, Francis Gouton jt). Ta on osalenud ka Neeme Järvi, Paavo Järvi, Kristjan Järvi, Leonid Grini, Arvo Volmeri, Vello Pähna ja Jorma Panula dirigeerimiskursustel. Plaadifirma Toccata andis 2024. aastal välja Valle-Rasmus Rootsi ja Sten Lassmanni plaadi „The Estonian Cello“. Alates septembrist 2024 on Roots Tallinna Muusika- ja Balletikooli sümfooniaorkestri dirigent.

TALLINNA MUUSIKA- JA BALLETIKOOLI SÜMFOONIAORKESTER on nooruslik ja mitmekülgne noorteorkester, kus mängivad IX-XII klassi ja kutseõppe õpilased. Ühel hooajal toob orkester publiku ette keskmiselt neli kava. Orkestri mitmekülgses repertuaaris on esindatud nii klassitsismi- kui romantismiajastu muusika kui ka 20. ja 21. sajandi heliloojate looming, sealhulgas eesti heliloojate teosed. Sellest õppeaastast on enam kui 70-liikmelise orkestri peadirigent Valle-Rasmus Roots.

MUBA sümfooniaorkester mängib tänasel kontserdil koosseisus:

I viiul

Eva Ausmees
Uku Toots
Anny-Laura
Lauringson
Erik Martin
Matilda Mavrodieva
Annette Nahkur
Maari Ello Onni
Gerli Roost
Marite Telgmaa
Evelina Vegera
Iiris Villemis

II viiul

Felix Tillemann
Kirsi Talimaa
Tessa Groen
Susanna Maria Jõgi
Helena Kaiv
Elia Díaz Pulido
(Victoria de los Ángelese nim
Madridi konservatoorium)
Estella Elisheva Pärn
Johanna Pärnpuu
Jaan Raabe
Mia Sepp
Kuldar Zilensk
Gerda Liisi Villemis
Anel Volmer

Viola

Lisbeth Poom
Leelo Pajus
Martín Díaz-Bajo
Delgado
(Victoria de los Ángelese nim
Madridi konservatoorium)
Reti Neenu Juksaar
Elisabeth Sofia Leppik
Lisanna Liiver
Randal Mutso

Laura Adeele Siitan
Lene Tõnissaar

Tšello

Marie Välja
Anton Hannes Karin
Arseni Kissin
Graham Kruusamägi
Juhan Laasik
Maria Martin
Jaagup Piirsalu
Rebeca Abril Santos
(Victoria de los Ángelese nim
Madridi konservatoorium)
Emma Elisabeth Toom
Tobias Välja

Kontrabass

Alise Tepp
Clara Pertierra
Sánchez
(Victoria de los Ángelese nim
Madridi konservatoorium)
Ott Villemis

Flööt

Heleene Anton
Margarita Meister
Minna Emilia Vürst

Oboe

Myroslav Dykyi
Kristi Volmer (RO Estonia)

Klarnet

Zana Paalberg
Linda Lydia Pärn

Fagott

Cristina López Cuesta
(Victoria de los Ángelese nim
Madridi konservatoorium)
Markus Aleksander
Dreifeld

Rasmus Miikael
Puusepp

Metsasarv

Siim Kivi
Kalle Koppel (ERSO, MUBA)
Maksim Petrov
Johanna Rüütelmaa

Trompet

Eerik Bahovski
Martin Malk
Andres Piho
Triin Ustav

Tromboon

Daniel Hinno
Kerstin Kingo
Oskar Nõmm

Timpanid

Karl Martin Tombak

Löökpillid

Teele Lehtpuu
Mikk Mälgand

Klaver

Marii Heleen Matesen

Harf

Marietta Mark (EMTA)